

«Պահի՛ր իմ խոսքերը քո սրտի մեջ, քանզի դրանք կյանք են գտնողների համար և բժշկություն՝ ամբողջ մարմնի համար»:

Առակաց Գ 21-22

ՈՂԱԿԱ ԿՐԱՐԱՍՅԱԾ

ՀԱՅ ԱՌԱՋԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԵՄԻ ԱՄՍԱԹԵՐՈՒ

2024 թ., ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 10 (495)

ՀԻՍՈՒԽԻ ԽՈՍՔԵՐԸ ՊԱՀԵԼՈՒ ՕԳՈՒՏԸ

Վետարանի պատմության ը քիչ թե շատ ժամոր յուրաքանչյուր հավատացյալ քրիստոնյա, անշուշտ, գիտի, որ երկնակար Վարդապետը՝ Քիստուս, մարմնապես այս աշխարհի վրա ապրած կյանքի վերջին օրերին հրեաների Պատեր տոնի առթով աշակերտների հետ Գալիլիայից գնաց Երուսաղեմ՝ Հավիտենականի կողմից ընտրված Սուրբ Քաղաքը, որպեսզի այն տեղ իրականացներ իր փրկարար տնօրինությունները:

Քիչալ տոնի հինգամբի օրվա երեկոյան Սինի վերնատանը հին օրենքի Զատկական ընթրիքը կատարելու ժամանակ էր, որ Քիստուս, սեղանից բաղարջ հացը և անապակ գիմին վերցնելով, օրինե ու բաշանեց աշակերտներին և այդ եղանակով ու այդ օրինակով կամեցակ սահմանել և հաստատել իր Սարմնի ու Արյան սրբարար և կենարար խորհուրդը: Դարձալ այդ ժամանակ էր, որ առաքյաների կողմից ի հայտ եկած մեծամտությունը հանդիմանելու համար և ի նշան օրինակելի խոնարհության՝ Քիստուս լվաց նրանց ոտքերը: Ընթրիք ժամանակ էր նաև, որ Փրկչին սկսեց արտասանել իր ուխտի խրախուսական, հրահանգի և միևնույն ժամանակ սրտառուց ճառը, որը, կարելի է ասել, կազմում է ամբողջ Ավետարանի վեմագոյն և հոգեբուխ հատվածը: Քիստուսի այս ճառախոսության ժամանակ աշակերտներից մեկը՝ ոչ-իսկարդությացի Յուլան, մի հարցում ուղղեց Փրկչին, և այդ հարցումին ի պատասխան Քիստուս ասաց այս խոսքը, որը մենք որպես բնաբան ենք ընտրել: «Ով որ սիրում է Ինձ, Իմ խոսքը կպահի, և Իմ Հայոց նրան կսիրի. և մենք նրա մոտ կգանք ու նրա մոտ կօրևանենք»:

...Նոր Ուխտի շնորհաբաշխ օրենքների բարերար բնույթի համաձայն, կամ մեկ այլ բացատրությամբ, Ուղղափառ Եկեղեցու մկրտության փրկարար խորհրդի միջոցով ամենաբարի Աստու և մեր քրիստոնյաներին միջև հաստատվում է մի հարաբերություն, որը նաև է ծշմարիտ հոր ու որդու միջև եղող հարաբերության:

Եվ, անշուշտ, պիտի գիտենանք, որ դա նեզ համար մի անգույքական շնորի է, որն ընդունելու արժանի ենք դարձել Քիստուս քրիստոնյան մարդաբար տնօրինությամբ: Ուրեմն, կրոնական այս ծշմարտության համա-

ճայն, որպես Փրկիչ Աստծու շնորհմական որդիներ, երախտագիտության զգացումով ու ամբողջ սրտով պիտի սիրենք Քիստուսին՝ պահելով Նրա խոսքերը և ջանափրաբար փորձելով կատարել Նրա պատվիրանները, ըստ այն խոսքի, թե՝ «Ով որ սիրում է Ինձ,

պիտի պահի Իմ խոսքը»:

...Սիրվել Աստծու կողմից... Սի՞թե դա կարելի է համեմատության մեջ դնել նույնիկ աշխարհակալ կամ թագավիր մեկի կողմից սիրված լինելու հետ: Անմիջապես ասենք, որ, բնականաբար, ոչ: Չե որ իր նամանի հանդեպ որևէ մարդու սերը, եթե անզամ այդ մարդն աշխարհի ամենազորավոր ու կարող մարդն է, կարող է տևել ամենաշատը մինչև կյանքի տևողության ավարտը, և այդ սերն էլ իր արժեքով ու արդյունքներով հանդերձ իր չափը և սահմանը պիտի ունենա:

Իսկ ահա Աստծու սերը մեր անման հոգու հանդեպ հավիտեապես պիտի շարունակվի, և այդ սիրո պսուղները որքան անբավ, նոյնքան էլ անճառելի պիտի լինեն՝ երանավետ ներգործությամբ մեր նկատմամբ դրսկորվելով: Տերունական խոսքի համեմատ բացատրեցներ, որ պարտականության հանդեպ իրու հրավիտը եթե սիրենք Քիստուսին՝ Նրա խոսքերը պահելով, փոխադարձաբար պիտի սիրվենք Հայոց Աստծու, այդ պահուած համաձայն այդքան այնքան ու առօրյա կյանքի օգտին ծառայող, ուղղընթաց ճանապարհով առաջնորդող կանոններ են:

Ուրեմն ամրագրենք, որ եթե ունենք այն ծշմարիտ ու զորավոր հավատքը, որպես զավանում ենք, որ Փրկիչը մեր ամենաբարի և ամենահմատուն Արարին, հա-

մածայն այն խոստման, թե՝ «Ես և Հայոս նրա մոտ կգանք ու նրա մոտ կօրինանենք...»:

...Մեր նվիրական պարտականությունները մեզ պիտի հարկադրեն մեր աստվածային Վարդապետի սուրբ շուրբերից դուրս եկած ամեն մի խոսք, ամեն մի

այլս դժվար չի լինի համոզվելը, որ Նրա կորոնից նեզ վրա դրված պարտականությունները դյուրությամբ իրագործելի և օգտակար են:

...Մի փոքր էլ լուսաբաններ այս հարցը, թե որտեղ են պարփակված Քիստուսի խոսքերն ու պատվիրանները: Այս հարցի պատասխանը, հարկավ, դժվար չէ տալ՝ ասելով, թե Ավետարանում են բովանդակվում Փրկիչ խոսքերը: Սակայն հարկ է կարևորագույն իմացություն ունենալ նաև Ավետարանի ու նրա բովանդակության մասին: Ավետարանը ոչ շատ ծավալուն Սուրբ Մատյան է՝ իրար լուացնող և իրար հաստատող չորշակի մասերից բաղկացած: Այս չորս մասերից յուրաքանչյուրն ունի իր առանձին հեղինակը. այդ հեղինակը գտնելու համար Սակայն հարկ է կարևորագույն իմացությունները, ուղարկուելով կարգավոր իմացություններն ու վերացնելու բազմատեսակ թշվառություններն ու հասարակության առջև բանալու բաղձական երջանկության ուղիներությունը:

«Լեռան քարոզ»-ն ընթերցելիս այնտեղ պիտի գտնենք այնպիսի վիճուներ ու պատվիրաններ, որոնցից յուրաքանչյուրն իսկ հր մեջ ունի բարոյական զրությունը մեղմելու և վերացնելու բազմատեսակ թշվառություններն ու հասարակության առջև բանալու բաղձական երջանկության ուղիներությունը:

Բավական է միայն, որ մարդիկ, գոնե քրիստոնյաները ընթերցելով այնտեղ պիտի գտնենք այնպիսի վիճուներ ու պատվիրաններ, որոնցից յուրաքանչյուրն իսկ հր մեջ ունի բարոյական զրությունը մեղմելու և վերացնելու բազմատեսակ թշվառություններն ու հասարակության առջև բանալու բաղձական երջանկության ուղիներությունը:

Մարդիկ ի՞նչ են ուզում տեսնել մեկը մյուսից. չարի՞ք, թե՝ բարիք: Անտարակույս, բարիք: Ուրեմն բող որ ամեն որ ուրիշի համար նույնական բարիք կամենա: Մեր այս բացատրությունն այլ կերպ և հաստատենք՝ խոսքի միտքն ու զրությունը լավ հասանելով և պահել ջանալով՝ այդպիսով ինքներս մեզ արժանի դարձնելով աստվածային փոխադարձ սերն ու «այցելությունը» վայելելու և ջերմեանդ զգացումով փառաբանելու Ամենասուր Երրորդությանը՝ Հոգ, Որդուն և Սուրբ Հոգուն, այժմ և հավիտյան: ամեն:

Արդ, այդ խոսքի հստակ ուղղվածության ու նրա միջոցով հայտնված երկնային խոստման համաձայն մեզ՝ Ավետարանի բովանդակության մեջ պահականական կամաց նաև՝ Ավետարանի զավակությունը չի սահմանափակվում միայն Քիստուսի խոսքերի լինելով, այլ այն իրենում մեծավ մասամբ բովանդակության է Փրկիչ կյանքի ու բարոյական գործիքների և իրենց համար նույնական բարիք կամենա: Մեր այս բացատրությունն այլ կերպ և հաստատենք՝ խոսքի միտքն ու զրությունը լավ հասանելով և պահել ջանալով՝ այդպիսով ինքներս մեզ արժանի դարձնելով աստվածային փոխադարձ սերն ու «այցելությունը» վայելելու և ջերմեանդ զգացումով փառաբանելու Ամենասուր Երրորդությանը՝ Հոգ, Որդուն և Սուրբ Հոգուն, այժմ և հավիտյան: ամեն:

Դանիել ծ. Վրդ. Հակոբյան (Զմյուռնիա), «Փոքր բարոզգիքը ժողովրդի համար», Կ. Պոլիս, 1905 թ.

Աղյուր՝ surbzoravor.am

չ բնավ, մանավանդ որ Քիստուսի պատվերները մարդկային հասարակության ինչպես հոգևոր, այդպիսի կյանքի օգտին ծառայող, ուղղընթաց ճանապարհով առաջնորդող կանոններ են:

Ուրեմն ամրագրենք, որ եթե ունենք այն ծշմարիտ ու զորավոր հավատքը, որպես զավանում ենք, որ Փրկիչը մեր ամենաբարի և ամենահմատուն Արարին, հա-

ԹԵՄԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

ԱԶԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆ ԾՈՂՎՈՒՐԿ ԵՐԵՍԱՆԵՐԻՆ

Հոկտեմբերի 5-ին գերմանական «Պողառւնեն Խոր» բարեգործական կազմակերպության ներկայացուցիչները հանդիպեցին Արարատյան Հայրապետական թեմի ծննդագուրկ Երեխաների օգնության գրասենյակի շահառուների հետ:

Տարիներ շարունակ Գերմանիայում բնակվող բարերարները գալիս են Հայաստան՝ օգնելու հայ Երեխաներին:

2024 թվականին շուրջ 47 ընտանիքի 76 ծննդագուրկ Երեխան կստանա դրամական աջակցություն և նվերներ:

Միջոցառումը ԱՐԺ առաջնորդարանի դահլիճում սկսվեց «Տերունական աղոթք»-ով: Տեր Եսայի քահանա Արքեպիսկոպոս Չնորհակալական խոսք ուղեց բարերարներին և փոխանցեց ԱՐԺ առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանի օրինությունը: Ողովունի խոսքով հանդես եկավ Ծննդագուրկ Երեխաների օգնության գրասենյակի տնօրեն Կարեն Բուռնացյանը:

Հանդիպմանը «Պողառւնեն Խոր» բարեգործական կազմակերպության ներկայացուցիչ Անդրեաս Գրիշը ներկաներին պատմեց ընկերության մասին: Ներկայացուցեց մեկ տարվա աշխատանքը:

Միջոցառմանը ներկա Երեխաները նաև նվերներ ստացան:

Ծննդագուրկ Երեխաների օգնության գրասենյակը թեմում գրուում է 1993 թվականից, գրուակցում է բազմաթիվ բարերարների հետ: 31 տարվա աշխատանքի ընթացքում դրամական աջակցություն է ցուցաբերվել միակողմանի կամ երկկողմանի ծննդագուրկ հավաքավոր Երեխաների, որոնք ապրում են սոցիալական դժվար պայմաններում: Երեխաները ծրագրում ընդգրկվում են մինչև չափահաս դառնալը: Գրասենյակին իրենց աջակցությունն են բերում նաև Հայ Արաքելական Եկեղեցու սիյունքի թեմերը:

ՏՈՆՏԿԱՆ ՊԱՏՄԱՎԴ ԵՐԵԲՈՒՄԻ ՀԱՍՏԱՏԻ ԿԻՍՎԱԾՈՒՅՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

Հոկտեմբերի 11-ին Երերում համայնքի կիսակառույց Եկեղեցում Երեկոյան ժամերգությունից հետո՝ Թարգմանչաց տոնի օախատոնակին, մեկնարկեց խաչերը դեպի «Երերում» պատմահագիտական արգելոց-քանգարան Եկեղեցու հոգևոր հովիվ Տեր Ղուկաս քահանա Բալայանի առաջնորդությամբ:

Հոկտեմբերի 12-ին՝ Թարգմանչաց տոնին, համայնքի կիսակառույց Եկեղեցում վեմ քարի վրա մատուցվեց տոնական Սուրբ Պատարագ, որից հետո տեղի ունեցավ մատաղի օրինություն ու հյուրասիրություն, ինչպես նաև գեղարվեստական միջոցառում: Սասմակցեցին համայնքի անդամները, Երիտասարդները, համար 194 հիմնական դպրոցի սաները:

ՄԵՐ ՄԵԾԵՐԸ. ԽՏԵԼԵԿՈՒՄԻ ՓԱՌԱՏՈՒ

Հոկտեմբերի 12-ին մայրաքաղաքի Սուրբ Երրորդություն Եկեղեցու դահլիճում կրկն հավաքվել են Արարատյան Հայրապետական թեմի Երիտասարդները՝ նորացնուած իրենց գիտելիքներով: Անցկացվեց ինտելեկտուալ փառատոն՝ «Մեր մեծերը» խորագործ:

«Միջոցառումը նվիրված է Թարգմանչաց տոնին: Երիտասարդները հավաքվել են՝ յուրահատուկ կերպով բացահայտելու մեր գեղեցիկ տոնը: Տեղի է ունենում փորձի փոխանակում, մասնակիցները ծանոթանում են, շփում, նոր գիտելիքներ ստանում», - իր խոսքում նշեց Սուրբ Երրորդություն Եկեղեցու Երիտասարդաց միության ատենա-

պետ Ելեն Ծատուրյանը:

ԱՐԺ առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանի օրինությամբ կազմակերպում է թեմի Երիտասարդաց միությունների հոգևոր խորհուրդը՝ հոգևոր հովիվ Տեր Պետրոս ավագ քահանա Սայահանի դեկանալությամբ:

«Ինտելեկտուալ փառատոնը նվիրված է մեր ինքնությանը: Գործի գյուտով մենք դարձանք ազգ, մեզ նույն բարձրացավ ազգային գիտակցությունը: Այս փառատոնը կարևոր միջոցառում է Երիտասարդներին դաստիարակելու համար: Այստեղ հավաքված Երիտասարդների մեջ արմատացած է ազգային ինքնության գաղափարը», - նշեց տեր Պետրոսը:

Սա 2024 թվականի չորրորդ փառատոնն է: 3 փուլից բաղկացած խաղին մասնակցեց թեմի 11 Երիտասարդաց միություն: Խաղական գավառը վերցրեց Արարակի Սուրբ Խաղական կարելու միջոցառում է Երիտասարդներին դաստիարակելու համար: Այստեղ հավաքված Երիտասարդների մեջ արմատացած է ազգային ինքնության գաղափարը», - նշեց տեր Պետրոսը:

«Այս խաղերը ապահովում են մեր ինտելեկտուալ ժամանց ու աշխատ դառնում, որ ուսումնասիրներ նոր նյութեր: Ինձ համար շատ օգտակար են այս խաղերը, քանի որ ինք շատ բան եմ սովորում», - նշեց Անին:

Փառատոնին 3-րդ հորիզոնականը գրադարձեց Զորա-

վոր Սուրբ Աստվածածին Եկեղեցու գրադարձեց Զորավոր արքայությունը:

Հաղողական տրվեցին պատվոգրեր ու մրցանակներ: Խաղախուսական նվերներ տրվեցին այլ թիմերի ևս: Խաղի համար հարց էր պատրաստել նաև գերաշնորհ Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանը:

ԶՐՈՅՆԵՐԻ ԿԱՐԳ ԹԵՄԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՄ

Հոկտեմբերի 13-ին՝ Սուրբ Պատարագի ավարտին, Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանը:

Վարչությունը կազմակերպում է Զորավոր արքայությունը կատարությունը Եկեղեցիներու հոգևոր արքայությունը:

Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Աննա Արքայությունը կատարությունը կազմակերպում է Հոգևոր արքայությունը:

Օրինված ջուրը բաշխվեց ժողովորին:

ՕՐՅՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՐԳ՝ ՎԵՐԱԿԱՑՈՒՅՑ ՍՈՍՎԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Վերակառուցվեց Ավանի Սուրբ Աստվածածին Եկեղեցու մոմավառության սրբածին:

Հոկտեմբերի 13-ին Եկեղեցու հոգևոր հովիվ Տեր Յարություն քահանա Ավագյանը, հավարտ Սուրբ Պատարագի, նորօրինայի Մյուլունով Զօրիների արարողությունից հետո, մոմավառության սրբածին կատարեց օրինության կարգը:

Սրբածին վերակառուցվել է անհատ բարերար Սուրբ Օքմինայի աջակցությամբ:

Տեր Յարություն իր օրինության խոսքն ուղղեց նախաձեռնության բոլոր գրականություններին: «Ան կյանքն ունի կյանքը Սուրբ Կյանքը կատարությունը կատարություն է անհամատ է», - իր խոսքում նշեց Տեր Յարությունը և բարերարին նվիրեց Տիրամոր սրբապատկերը:

մեկ գերագույն նպատակ՝ գոհացնել Աստուն: Աստուն հաճելի գործեր կատարենք, սրբացնենք մեր կյանքը և մեր սրտերը: Զկա ավելի հզոր բան, քան մաքրու սիրտը: Առանց սիրո ապելն անհմաստ է», - իր խոսքում նշեց Տեր Յարությունը և բարերարին նվիրեց Տիրամոր սրբապատկերը:

Տերկաները մասնակցեցին Ավան վարչական շրջան և համայնքի մշակույթի տան կողմից կազմակերպված միջոցառմանը: Կատարումներով հանդես եկան «Հայֆոլ կերպիներ» համույթի սաները:

ՍՈՒՐԲ ՊԱՏՐԱՎԴ՝ ԽՆԱՄԱԿ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հոկտեմբերի 15-ին «Հայրանակ» շուրջօրյա խնամք կենտրոնի բնակիչները մասնակցեցին Սուրբ Պատարագագին: Այն մատուցվեց կենտրոնի տարածքում գտնվող

Սուրբ Խաղական վարչական շրջան առաջնորդությունից հարցում այլ գաղափար ապահովությունը, որը 2023 թվականի հոկտեմբերի 23-ին օժիւ է Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տեր Նավասարդ արքայությունը:

Սուրբ Պատարագի ավարտին կենտրոնի հոգևոր պատախանատու Տեր Արարատ քահանա Օրդոյանը նորօրինայի Մյուլունով կատարեց Զօրիների կարգ և մատուցություն նվիրեց խաչված:

Հոգևոր պատախանի խոսքով՝ պարբերաբար այցելում են կենտրոն, զրուցում բնակիչների հետ: «Եմ նպատակ այն է, որ խանքի կենտրոնում բնակություն հաստատած մարդկան անրապես կատարություն իրենց կապահանդեմ կրունուած է կամ անհանդեմ կրունուած կապահանդեմ կրունուած է կամ անհանդեմ կրունուած է կամ անհանդեմ կրու

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 21

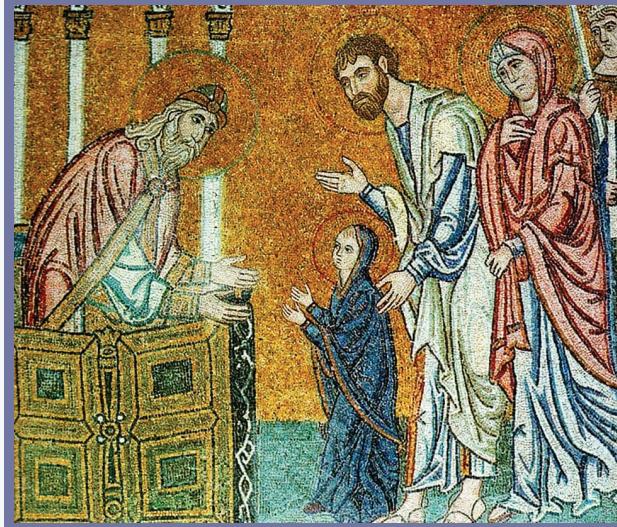
ԵՐԵՎԱՆԱ ՍՈՒՐԲ ԿՈՒՅԱԽ ՏԱԽԱՐԻՆ ԸՆԹԱՅԵԼՈՒ ՏՈՒ

ոյնքերի 21-ին երեքամյա սուրբ Կույսի տաճառին ընծայելու տոնն է: Մարիամի ծննդները ուխտել էն, որ իրենց զավակին ընծայելու են Տիրոջը: Եթո լրացավ Մարիամի առաջին տարին, ծննդները նրան նվերներով հանդերձ տարան տաճար՝ Աստծուն ընծայելու: Իսկ եթո լրացավ երրորդ տարին, ծննդները, կրկին վերցնելով իրենց հետ ընծաներ, տարան տաճար և հանձնեցին նրան Զաքարիա քահանայապետին: Եթո երեքամյա Մարիամը մտավ տաճար, առանց օգնության բարձրացագ տաճարի տասնինգ աստիճաններով և բոլորին զարմացրեց: Եվ ամեն տարի ծննդները Մարիամին տանում էին տաճար, մինչև լրացավ նրա յորը տարին: Նրա մասին է երգել Սողոմոնը: «Արքան ինձ իր սենյակը տարավ» (Երգ Երգոց Ա 3): Մեծ Արքայի սենյակը անմեկնելի լույսերի խորանն է, որը կոչվում է նաև «Վարագույրի ներսի կողմ»: Դրա օրինակն է Սրբության Սրբոցը, ուր տարին մեկ ամգամ մտնում էր քահանայապետը՝ քավելու իր և ամբողջ ժողովության աջ տարում գործած մեղքերը:

Ինչպես Արքահամը, եթի իր որդուն տանում էր ողջակիզման (տես Ծննդ. ԻԲ 1-4), երրորդ օրը տեսավ Մորիա լեռը, ուր պետք է զոհաբերվեր իսահակը (տես Ծննդ. ԻԲ 4), այդպես էլ այսօր Սրբուի Կույսը իր կյանքի երրորդ տարում տարվեց տաճար՝ տեսնելու այն տեղը, որտեղ զոհաբերվում էին գառներն ու ոչխարմերը, որոնք օրինակն էին Քրիստոսի՝ իր ապագա Զավակի՝ Աստծու Գարի:

Մտավ Սուրբ Կույսը տաճար այնպես, ինչպես Ուխտի տապանակը մտավ Վկայության խորան: Սակայն այդ ժամանակ Ուխտի տապանակն արդեռ խորանում չէր, քանզի վաղուց ի վեր Երեմիան այն քաքրել էր Սինա լեռան մեջ: Ուխտի տապանակը Խորայելի փառքն էր և երբ Յեղի քահանայապետի օրոք այն գերվեց, ասացին. «Խորայելի փառքը Վերացավ» (Ա Թագ. Ղ 22): Այսօր Տերը, կամենալով կրկն փառավորել Խորայելը, տաճար տարավ Աստվածածին Կույսին, որպեսզի այն փառավորվի Սարիհանով՝ Խորիրդական տապանակով:

Մարիամը յոթ ամսական է ծնվել, և յոթ ամսականում դուրս եկան նրա առաջին ատամները: Ցոք ամսականում առաջին անգամ նա քայլեց՝ յոթ քայլ, և յոթ տարեկանից սկսեց ապրել տաճարում: Նա արժանապես ընդունեց Սուրբ Հոգու յոթնարիխյա շնորհները՝ զարդարվելով յոթ առաքինություններով: Ամենագով մանուկը բնակվեց տաճարում իրեն անբիշ աղավնի, աճեց ու զարգացավ հասակով և իմաստությամբ: Եվ իրեշտականերն աղավնա-

տեսակ չարությունից գերծ, բոլոր մարդկանցից վկայված մի այր մարդու, որպեսզի Կոյսին նրա պահպանությանը հանձնեն, որպեսզի պահպանվի Բանն Աստծու բնակառանը. Ըստ Եղեկիել մարդարի տեսիլքի. «Տեսմուն է՞ մի փակ ու կնքված դուռ, և ոչ չեր մտնում և դուրս չեր գալիս նրանով, բայց միայն Խրայելի Տեր Աստվածը» (տես Եղեկ. ԽԴ 2):

Քահանաները դիմեցին Աստծուն, որ Նա Ինքը ցոյց տա այդ ճարդուն: Եվ Երկնքից մի ձայն ասաց. «Ճավաքիր իսրայելի քարեպաշտ որդիների գավազանները և դրանք դիր խորանում և ում գավազանը որ կծաղկի, նրան էլ տուր այս կույսին»: Այդ ժամանակ քահանայաբետը հավաքեց գավազանները և դրանք դրեց խորանում: Մի որոշ ժամանակ անց Յովսեփի գավազանը ծաղկեց, և Յօգու շնորհը

Երևաց նրա վրա: Այն օրերին Յովսեփը քառասունմեկ տարեկան էր: Սակայն, քանի որ Յովսեփը հանձն չէր առնում ընդունել Մարիամին, քահանաները նրան ասացին. «Ով ճարդ, Աստծուն մի հակառակվիր, իիշիր Կորիսիմ ու Դադանին, քանզի Տիրոջից է, որ վիճակը քեզ է ընկել»:

Ապա քահանայապետն օրինեց Կույսին և նրան հանձնեց Յովսեփին, ով էլ հնազանդորեն առնելով Սարհամին, այսինքն՝ ի պահպանության վերցնելով Բանն Աստծու տաճարը, տարակ Խազարեր՝ իր տունը, որը Գալիլիայի կողմերում էր, և կարգեց իր զավակների հետ: Կույսը չորս ամիս նրա տաճան ապրելուց հետո հրեշտակից ընդունեց հղության ավետիսը:

Հովսեփը նախկինում ամուսնական պարկեշտ կյանքով էր ապրել, բայց երկար ժամանակից ի վեր անորիդ էր: Նա իր առաջին ամուսնությունից չորս որդի ուներ՝ Յակոբոսը, Հովսեն, Սիմոնը և Յուղան, և երեք դուստր՝ Մարթան, Եսրերը և Սաղոննեն՝ Հովհաննեսի և Յակոբի մայրը՝ Զերեփիայի կինը: Հովհաննեսը Քրիստոսի քրոջ որդի էր կոչվում, այնպես ինչպես Հովսեփի որդիները Քրիստոսի եղբայրներ էին ասկում, իսկ դուստրերը քույրեր: Հովսեփին ու Կղեղապատ եղբայրներ էին, և Կղեղապատ դուստր Մարիամը քույր է ասկում Աստվածածնին: Այդ պատճառով էլ Հովհաննես ավետարանիցն ասում է. «Խաչի մոտ կանգնած էին Ներա մայրը և մորաքույրը՝ Կղեղապատ Մա-

Եսային մարգարեացել էր Յովսեփի և ամարատ Կույսի մասին՝ ասելով. «Նամակը պիտի տան գրագետ մարդու և ասեն նրան ընթերցիր: Իսկ նա պիտի ասի. «Չեմ կարող ընթերցել, որովհետև կնքված է» (հնմտ. Եսայի Իթ 11): Մարգարեն Յովսեփին գրագետ մարդ է անվանում, քանզի նա ամուսնական կյանքի փորձ ուներ: Իսկ «Կնքված գիր» ասելով Մարիամի անխախտելի կուտուրյունն է ակնարկում: Յովսեփը խոստովանեց, որ չի կարող ընթերցել նամակը, քանզի գիրը կնքված էր սերովբեների Արքայի համար: Մարիամի մասին, ով ընդունողն եղավ Աստծու անձառելի Խօսքի, նաև ասվում է. «Փակված պարտեզ և կնումած առուրու» (Եու Եռոյ 9:12):

Uncinlun`ter-hambardzum.net

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

**ԱՌԱՋԻՆ ԼՈՒՍՎՈՐԻՉՆԵՐ՝ ՍՈՒՐԲ ԹԱՊԵՈՍ ԵՎ ՍՈՒՐԲ
ԲԱՐՈՈՒԴԻՄԵՈՍ ԿՈՎՔՅԱԼՆԵՐ**

 այս հոդի վրա քրիստոնեության սերմերը սերմանվել են դեռևս առաքելական շրջանում: Հայաստանում քրիստոնեությունը առաջինը քարոզել և տարածել են սուրբ Թադէոս և սուրբ Բարդուղիմես առաքյալները:

Սուրբ Թաղենոսը Հայոց առաջին լուսավորիչն է ու ամենաշատ անուններ ունեցող առաջալը: Նա քրիստոնեությունը քարոզելու նպատակը նաև գնաց Եղեսիա քաղաք, որտեղ իշխում էր Արքայի թագավորը: Վերջինս հիվանդ էր և լսել էր, որ Պաղեստինում Հիսուս հրաշալի բժշկություններ է կատարում: Արքարը, չկարողանալով անձանբ Երուսաղեմ գնալ, նամակով և պատվիրակությամբ Հիսուսին Եղեսիա հրավիրեց, որպեսզի գա և իրեն բժշկի: Այդ ժամանակ Հիսուս քարոզում էր Յրեաստանում: Ուստի, խոստացավ Եղեսիա ուղարկել իր առաջալներից, որպեսզի բժշկեն նրան: Սուրբ Թաղենոսը գալով Եղեսիա՝ բժշկեց և մկրտեց թագավորին ու նախարարներին և քաղմարիկ այլ մարդկանց, քահանաներ ու պաշտոնյաներ կարգեց և քաղաքի համար եկամուտ ստեղծուած: Նա Եղեսիայում քարոզեց Հիսուսի կյանքը, գործերն ու պատվիրանները: Արքայի թագավորը հավատաց Տիրոջն ու հրաշքով

թժշկվեց Նրա առաքյալի կողմից: Քարոզ-չությունն ավարտելով՝ առաքյալը անցավ Դայաստան, որտեղ ամենուր տիրում էր կոռապաշտությունը: Սուլր Թադեոսը, շրջելով գանազան քաղաքներում, քարոզեց քրիստոնեությունը: Շատերը հավատացին Ճիսուսին և մկրտվեցին: Քարոզելու նպատակով գնաց Հավարշավան, որտեղ գտնվում էր Սանատորուկ թագավորի պալատը: Սուլր Թադեոս առաքյալն այնտեղ շատ թժկություններ կատարեց: Նրա քարոզության շնորհիվ շատերը հավատացին Ճիսուսին ու ընդունեցին քրիստոնեական կրոնը: Նրանց թվում էր նաև Սանատորուկի դուստրը՝ Սանդուխտ կույսը: Թագավորը, սակայն, ճերժեց քրիստոնեությունը և ամեն միջոց գործադրեց իր աղջկան «դարձի թերելու»: Բոլոր հորդորներն ու ձեռնարկումները ապարդյուն անցան: Սանդուխտի հավատքը ապառաժի վրա էր հիմնված: Այդ ժամանակ թագավորը բարկանալով և մոռանալով իր հայրական գութը, իրանայեց սպանել թե իր աղջկան և թե Թադեոս առաքյալին: Սուլր Թադեոսը նահատակվեց Արտագ գավառի Հավարշավան գյուղաքաղաքում: Նրա նահատակության օրն իսկ քրիստոնյա դարձան 3500 հայեր:

Սուրբ Թաղենու առաքյալի քարոզության ժամանակ Հայաստան Եկավ Յիսուս տասներկու առաքյալներից մեկը ևս սուրբ Բարորութիմենուր: Նա ծնվել է Գալիլեյա՝ Կանա քաղաքում: Երբ Յիսուս տեսավ Նա թանայելին, որ իր մոտ էր գալիս, ասաց «Ահա ճշնարիտ մի իսրայելացի, որի մեջ նենգություն չկա»: Յիսուս նրա մեջ տեսավստահելի նկարագիր ունեցող, բարոյական բարձր արժանիքի տեր մի ճարդու, ու պատրաստ էր գաղափարական կյանքու ապրելու և լցվելու ազնիվ գործի: Բարդու դուդիմենուն է անդրանիկ առաքյալը, ու աշակերտակիցներից առաջ խոստովանեց Քրիստոսի Աստվածությունը ասելուն «Դու ես Աստծու Որդին» (Յովհաննես 1:47-50): Եվ այս դավանանքի վրա էր, որ պիտի իմնները քրիստոնեական եկեղեցին: Այս պատճառով նա ստացավ «Լախադավառարարաւա»-ի փառապես կոչում:

Սուլրը Բարդուղիմեոսը, ըստ ավագ դուռյան, իր քարոզչությունը սկսեց Պատրիարքականի կողմերից և հասավ մինչև Հնում կաստանի սահմանները։ Ասորիներից քարոզելուց հետո նա եկավ Յայաստան Սյունյաց աշխարհ, անցավ Գողբն գավառը։ 13-րդ դարի հայ պատմիչներից Ստեփանոս Օքբելյանը գրում է, թե առաջա

լը Գողթնում «Տեառնընդառաջ» անունով Եկեղեցի կառուցեց, որից հետո տեղափոխվեց Արտաշատ քաղաք: Ամեն տեղ նա անվախ ու եռանդրվ քաղոզում էր Ավետարանը: Ինչպես պատմում է ավանդությունը, հայոց երկու լուսավորիչները Արտաշատի բլրի վրա հանդիպեցին իրար: Իրարից բաժանվելով՝ սուրբ Թադեոսը գնաց Արտազ, իսկ սուրբ Բարդուղիմեոսը Աղբակ: Վերջինիս հաջողվեց քրիստոնեությունը քարոզել Սանատորուկ թագավորի արքունիքում: Թագավորը բանտարկեց առաքյալին, ով բազում չարչարանքներից հետո նահատակվեց:

Սուլր առաջալմերի գերեզմանների վրա հետագայում կառուցվել են Եկեղեցներ. սուլր Թադէոսինը՝ Արտազում, իսկ այլու Գևորգինիներ՝ Արարամ:

սուրբ Բարդուղիմենոսինը Աղթակում:
Երկու լուսավորիչներն էլ իրենց քա-
րոզչության ընթացքում Հայաստան բերե-
ցին մի շարք նվիրական սրբություններ:
Սուրբ Թադեոսը բերել է Սուրբ Գեղարդը,
որով զինվորը խաչի վրա խոցեց Յիսուսի
կողը (Դոփիաննես 19.34), ինչպես նաև մի
քաժին այն յուղից, որ Յիսուս փոխանցել
էր առաքյալներին: Խոկ սուրբ Բարդուղի-
մենոսը իր հետ Հայաստան է բերել Աստվա-
ծամոր պատկերը:

ԴՐԱԽՄԻ ԸՆՏԱՆԻՔ

ԱՐՄԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՈՒ ԱՐՄԵՆԻՔԻ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ...

«Ծողակն Արարատյան»
ամսաթերթի սիրելի՝ ընթերցող-
ներ, «Դրախտի ընտանիք» խո-
րագրով մեր շարքի գրուցակից-
ները են ինժեներ-շինարար Ար-
մեն Սարգսյանն ու հայոց լեզվի
և գրականության ուսուցչուհի
Ազնվածիկ Ստեփանյան:

Նրանց ընտանիքն արդեն
երեսունվեց տարեկան է: Ունեն
երկու զավակ և չորս թռողիկ:

Պարոն Սարգսյանը զրուցի սկզբում նկատում է միշտ երացել է ունենալ այնպիսի ընտանիք, ինչպիսին որ ունի հիմա. «Տարիների ընթացքում մեր համատեղ կյանքում եղել են միայն դրական փոփոխություններ, և նախնական պատկերացումներս պատճառ չեն եղած»:

ընտանիքի վերաբերյալ երեք փոփոխության չեն ենթարկվել, որովհետև ի սկզբանե ծիշտ ընտրություն եմ կատարել: Բացի այն գեղեցիկ հատկանիշերը, որոնցով օժտված էր Արմենուիկին, տարիների ընթացքում բացահայտեցի բազմաթիվ նոր լավ կողմեր, ականատես եղա նրա մեծ սիրուն ու նվիրվածության ընտանիքին ու մասնագիտությանը, երեխաներին ու աշակերտներին: Եթե դադարում նաև հիանալ կնոջս՝ անվերջ տովորելու և կատարելագործվելու ձգտումով»:

Տիկին Ստեփանյանն էլ Ծղում
է՝ ի սկզբանե գնահատել է Արմենի անձնազողությունը, նվիրվածությունն ընտանիքին, հարգանքը մեծերի նկատմամբ, իսկ վերջին տարիներին ուրախանում է տեսնելով, թե ամուսինն ինչպես է սիրում իր բոռներին։ Նա մեղմ ժափոտով է հիշում, որ Արմենի հայերեխանը կախված է Ծնողների Վարդից ու Կենսակերպից, որտեղ տղան վերցրել է հոր, իսկ աղջիկը՝ նոր լավագույն հատկանիշերը։ Այսօր արդեն սիրում ու հարգում ենք ոչ միայն մեր զավակներին, այլև նրանց կողակիցներին և ուրախ ենք, որ մեր ընտանիքը համալ-

Յայստանից դուրս ճամփորդելու մասին: Բայց տղա ինձ սովորեցրեց ավելի լայն նայել աշխարհին, լինել օտար երկրների մասին:

ရှုပ်သန ၁၃၁

Պարոն Սարգսյանն էլ բարձրածայնում է, որ դուստրը՝ Անահիտը, իր հպարտությունն է, մարդ, ընտանիքի ողջ Փիզիկական ծանրաթեռնվածությունը վերցնի իր ուսերին, որ Կինը չկորցնի կանա

ցիուրյունը: Տիկին Ստեփանյանն էլ հավելեց, որ տղամարդը տան դրսի պատը պետք է լինի, իսկ կինը ապահովի չերմությունն ընտանիքի ներսում. «Մրանք իրողություններ են, որ միշտ ճիշտ հիմքերի վրա են դրված եղել հայերի մեջ: Իսկ այս քատար, որ փորձուն են ստեղծել կանանց ու տղամարդկանց հավասարության անվան տակ, մեզ համար ամընդունելի է, որովհետև կինը միշտ էլ սիրված, հարգած ու լսելի է եղել հայկական ընտանիքներուն: Եվ, այն, հայրը իր դերը պետք է ունենա, մայրը իրենք, որ ընտանիքը դառնա ընդհանուր տանիքի տակ ապրող, միմյանց սիրող ու հառող մարդկանց միություն:

Ի դեմք, այսօր Երիտասարդ-ները հիմնականում չեն պատկերացնում ընտանիք ստեղծելու կարևորությունը և «ընտանիք» հասկացության վերաբերյալ ունեն սերիալային պատկերացումներ: Նրանք կարծում են, որ անեն ինչ հեշտ ու հաճախատ ընթացք է ունենալու: Երբեմն մտածում եմ՝ այդ ամենի մեջավորը մեծահասակներս ենք, որ նախապես չենք ծանրացնում կյանքի դժվարություններին: Դրա համար եւ ընտանիք ստեղծելիս առաջին իսկ խնդրին բախվելիս Երիտասարդները միանգամից մտածում են բաժանվելու մասին: Մեր ընտանիքում, օրինակ, միշտ փորձում ենք չփախչել խնդրիներից և միասին հաղթահարել դրանք, չէ՞ որ զոյգերը ոչ միայն հաջույքներ վայելելու, այլև իրար հետ լուծ քաշելու համար են»:

→ to 8

ՍՈՒՐԲ ՀՈՎԿԱՆ ՈՍԿԵԹԵՐԱՆ ԱՐԹՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍԹԱՓՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Արթուն Եղիք, քանզի չգիտեք օրն ու ժամը»: Սատրենս 25:13

Չասաց, թե չգիտեմ, այլ թե՝ չգիտեք, քանզի ցանկանուն է, որ նրանք միշտ գգույշ լինեն: «Այն էլ իմացեք, որ եթե տանուտերը գիտենար, թե որ ժամին գողը կգա, թույլ չէր տա, որ իր տունը կտրեն» (Ղուկ. 12:39): Դրա համար էլ չի ասում օրն ու ժամը, որպեսզի արթուն լինենք: «Կզա այն օրը,- ասում է,- երբ նա չէր սպասում» (Ղուկ. 12:46), նաև որ չասեին, թե շատերը գիտեին իրենց մեռնելու ժամանակը և անրապես գեցին, դրա համար էլ յուրաքանչյուր վախճանի օր անհայտ դարձրեց: Կարծում են, թե այս խոսքերով ծովուրին է հանդիմանում: Քանզի առավել հոգում են իրենց ունեցվածքի մասին, քան հոգու: Որովհետև նրանք, երբ կասկած ունենան, թե հնարավոր է գողերը գան, չեն քնի, կիսեն, որպեսզի թույլ չտան գողերին թալանեն իրենց: Իսկ դուք, թեև գիտեք, որ գալու է և արդարն իսկ գալու է, սակայն արթուն ու պատրաստ չեք և անպատրաստ եք այստեղից գնալու: Դրա համար էլ քնածի կորուստն այդ օրն է գալու, քանզի եթե նա իմանար, կփախչեր, և դուք էլ, եթե պատրաստ ինեկո, կապուիր:

Եթ քանի որ հիշեցրո դատաստանի
մասին, այսուհետև վարդապետներին է
ուղղում խոսքը և խոսում տաճանքների
ու աստվի ծախին՝ ասենով. «Ո՞վ է ամ հա-

Վատարիմ և իմաստուն տնտեսը, որին իր տերը իր ծառաների վերակացու կարգեց» (Ղուկ. 12:42): Եվ սա ոչ միայն ունեցվածքի մասին է ասում, այլև խոսքի, զրոյության և այն ամենի մասին, ինչ յուրաքանչյուրը հանձն է առնում կատարել: Առաջ նաև քաղաքական իշխաններին է ուղղված քանզի յուրաքանչյուրն ինչ էլ որ ունենալու պես է օգտագործի ի շահ ընդհանրական օգտի՝ թե՛ իմաստություն, թե՛ իշխանություն, թե՛ հարստություն, և ինչ էլ որ լինի չվնասելով ծառայակիցներին և իր անձնության վճարության վերաբերյալ պահանջում: Նրան հավատագույն է կոչում, քանզի չմտածեց այլ բաների մասին և ոչ էլ տերունականը հզուր վաստակեց, նաև իմաստուն, որ իմացավ մատականություն օգտավասարություն:

«Արդարե, ասուն եմ ծեզ, որ նրան իր բոլոր ինչքերի վրա վերակացու կկարգի» (Ղուկ. 12:44): Ի՞նչը կարող է այս պատվի հետ հավասարվել կամ ո՞վ կարող է հսկ դիմանել այս մեծարմանը, եթե Երկնավոր Թագավորը, որ ամեն ինչ իր ծեռքերուն է: Մարդուն իր ունեցվածքի վրա վերակացու է կարգում: Դրա համար էլ նրան իմաստուն է կոչում, քանզի բարի միտքն արժանի է դաշնուն փոքրից հասնել մեծ բաների: Այսիդու արթուն եղար, կարժանանաս երկնքի արքայությանը:

«Ինկ եթե այդ ծառան իր սրտում ասի. «Ին լինող ուշանում է օավ» (Ղուկ. 12:45):

Տեսնո՞ւմ ես, թե ինչպիսի խորհուրդներ են առաջանում այդ օրվա մասին չինանալու հետևանքով, քանզի ասում է, թե իմ տերը ուշանում է: Սակայն կասենք, որ դա ոչ թա այդ օրվա մասին չինանալու պատճառություն է, այլ ծառայի չարության: Ասում ես, թե տերն ուշանում է գալ: Ողորմելի և բշվառական, եթե գալու ակնկալիք ունես, ինչու չես հոգում: Այստեղից էլ ուսուցանում ենք, որ տերը չի ուշանում, այլ չար ծառայի այդպես նոտածում, դրա համար էլ սկսում է պատուհասել. «Եվ մտածելով, որ կուշանա, սկսում է ծեծել ծառաներին ու աղախիններին» (Ղոկ. 12:45): Կարծում եմ, թե այստեղ ակնարկում է թշնամացողներին և ազահներին և ցույց է տալիս բազում անքաստանություններ, երբ կերակրելու հրաման ստացավ, սակայն կերակրելու փոխարեն տաճեց: Այստեղ նաև բարեկեցությունն է ակնարկում, քանզի ասում ե

թե հարբեցողների հետ ուսումն ու խմուռական գործությունը անում: Քանզի հարբեցությունը անում է ոչ թե նրա համար, որ վատնեսայլ որ ողորմություն տաս: Քանզի եթե ուսումն անցվածքի տեր ես, թեև արդար վաստակություն ունի ես ձեռք բերել կամ ժառանգությամբ պատճեն տաս աստացել, թեզ այն վստահեց աղքատ ների համար, թեզ որպես անոր տրվեց որպեսզի դրանով առաջինություն ձեռք բերես, արդ, տուր դրանք նուանց: Դրա համար ել ցույց է տալիս բարկությունը՝ հրամանաւում նուան մեօթից երկու կտոր ամենա

(տե՛ս Ղուկ. 12:46): Նաև իր աշակերտներին ցույց է տալիս սերը, քանզի հարկ է բոլորին հոգ տանել նրանց հանդեպ, ում սիրում են:

Արդ, այս ճանապարհի վրա հաստատուն մնացեք, քանզի դա է, որ երկինք է տանում և թոխսողի ննան ռադճում:

Դրա համար աղջօվուն եմ, որդեսզի ամեն ինչ Աստծոն վրա դնելով՝ չտրվենք քնի, և ոչ է երբ ջանանք մի բան անել, մեր անձին վերագրենք: Աստված չի ցանկանում, որ մենք ծովյլ լինենք, դրա համար ամեն ինչ ինքը չի գործում, ոչ էլ ցանկանում է, որ հպարտ լինենք, այդ պատճառով ամեն ինչ մեծ վրա չքողեց և վնասակար-ները վերցրեց և օգտակարը տնկեց: Ուս- տի, նաև գլխավորին էլ թովյլ տվեց ինկ- նել, որդեսզի ներքնում հարդարի նրան և առավել սիրո մեջ դաստիարակի, որով- հետև ասում է. «Ում շատ է ներկում, շատ է սիրում» (Ղուկ. 7:47):

Ուրեմն, այսուհետև ամենուր լսենք
Աստծուն և շիկառակվենք Նրա խոսքին
և դրանք մեր մտքին հակառակ չկարծենք,
թո՞յ Նրա խոսքերը մեր մտքում միշտ հաս-
տատուն մնան, քանզի դրանք խարեւութ-
յուն չեն, Նա երբեք չի Վրիհպում, իսկ մեր
միտքն ու աչքերը բազում անգամներ
սիամում են:

Փոխակերպումը գրաբարից՝
Գայանե ԹերԶՅԱՆԻ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱՐԱՊԱԾԸ՝ ՀԵՐԲԵՐՏ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ. ԽՈՍՔ ԽՈՆԱՐՀՈՒՄԻ

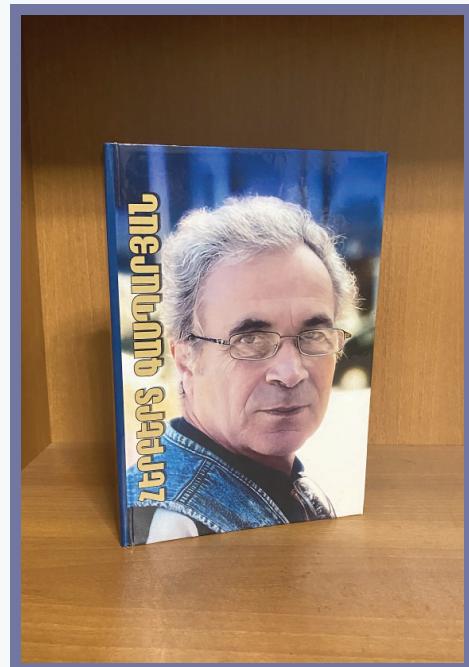
Եղիշակալ եմ, սիրելի Վարպետ, որ Չեր ստեղծագործական կյանքի լուսաբաննան չափազանց պատասխանատու աշխատանքը վատահեցիք ինձ:

...Անհատներ կան, որ մեր մշակույթի պատմության մասն են կազմում և սերունդներ են կրթում: Եվ նրանց անունը մեզ միշտ ուղեկցում է մեր կյանքի ճանապարհին: Հերբերտ Գասպարյանն այդ արվեստագետ-ուսուցիչներից է: Նրա անունն իմ հիշողության մեջ մնացել է փոքր տարիքից իր բժնադար բազմաթիվ հեռուստաերկայացումներով: Սարդ ու Մանկավարժ, ով իրապես իր ավանդն է ունեցել ամկախորյան սերնդի մեջ իր ազգի մշակութային ժառանգության կրողը լինելու տեսակը ձևավորելու գործում: Եվ երբ արդեն իրական կյանքում ենք առնչվում մեր կողքին ապրող մեծերի հետ, երջանկություն է:

Երկարատև աշխատանքի արդյունքում լույս է տեսել իմ գիրքը, որ նվիրված է ՀՅ Մշակույթի վաստակավոր գործիք, բժնադրող ռեժիսոր, մանկավարժ, դոցենտ Հերբերտ Գասպարյանին, ով երկար տարիներ աշխատել է Հայկական հեռուստատեսությունում: 1973-2005 թթ. աշխատել է որպես բժնադրող ռեժիսոր՝ ստեղծելով 40-ից ավելի հեռուստաներկայացումներ՝ անդրադառնալով հայ և համաշխարհային դրամատուրգիայի լավագույն ստեղծագործություններին: 1993-2005 թթ. եղել է Հեռուստաթատրոնի գլխավոր ռեժիսոր: Հերբերտ Գասպարյանը մանկավարժական գործունեություն է ծավալել և. Արովյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանի կոլտուրայի ֆակուլտետում՝ որպես Հեռուստառեժիսուրայի կուրսի դեկան, ինչպես նաև Երևանի Թատրոնի և Կիոնյի պետական ինստիտուտում՝ որպես Հեռուստառեժիսուրայի կուրսի դեկանը: Կրելով արվեստագետների բազում

բունդներ:

Սեպտեմբերի 5-ին Ավետիք Խասհակյանի անվան գրադարանում տեղի ունեցավ իմ՝ «Այդ զարմանահրաշ հեռուստատեսությունը. Հերբերտ Գասպարյան» գրի

շնորհանդեսը: Օրը խորհրդանշական էր, քանի որ բժնադրող Շեմսուրդը հենց այդ օրն է ուղարկուել հեռուստատեսություն: Եվ շուրջ 40 տարի արարել է մնայուն արթեքներ:

...Հերբերտ Գասպարյանի հեռուստաներկայացումները՝ ի թիվս բազմաթիվ արժեքների, իրենց արժանի տեղուն ամրագրեցին արդի հայ մշակույթի պատմության էջերում: Եթե երբէւ արդի ունենաք պեղելու Հայկական հեռուստատեսության արխիվը և այնտեղից դրւու բերեք արմեստագետի ստեղծած մշակութային գանձերը, կիանող-

վեր՝ նա գտել է մեր մեծերից մեկի՝ Կոստան Զարյանի բարձրացրած խնդրի լուծման բանաձևը, ով ժամանակին գրել է: «Ի՞նչ կերպ ախտի կարողանանք կերտել մեր պատմական ճակատագիրը: Դիտի կառչե՞նք մեռնող եկորապական քաղաքակրությանը, թե՝ ախտի առաջին պլանի վրա կանգնած՝ արևելյան մտքի նոր ճառագումի և նոր ստեղծագործական ակին հետ պատի հանդիսանանք ներուժ մշակութային կենտրոնի»:

Եթե ընթերցողը թերթելիս լինի «Այդ զարմանահրաշ հեռուստատեսությունը. Հերբերտ Գասպարյան» գիրքը, ապա կտեսի, որ այստեղ ի մի են բերված ոչ միայն Հերբերտ Գասպարյանի ստեղծագործական ժառանգությունը՝ հեռուստաներկայացումներին ու դրանց ռեժիսորապական զաղողիքների, զաղափարական շերտերի բացահայտումները, այդ հեռուստաներկայացումներում հանդես եկած մեծանուն հայ արտիստների մասին ուշագործ պատմությունները, այլև զուգահեռ արդեն սերունդների համար պեղելու և պահապանելու գործին: Կարսիկ Գրիգորյանի հետադարձ հայացքի շնորհիվ է, որ մենք պատկերացում ենք կազմում, թե ինչպիսի գործեր են եղել Հերբերտ Գասպարյանի չպահպանված հեռուստաներկայացումները... Եվ ամեն հեռուստաներկայացման մասին խոսելու բացահորեն գտել է մի յուրիհնակ կտավ:

Եվ գիտե՞ք՝ որն էր իմ ամենակարևոր բացահայտումներից մեկը Հերբերտ Գասպարյան-Մարդու մասին: Նա չէր մոռանում իր արվեստակից ընկերներից և ոչ մեկին՝ մեծանուն արտիստներից մինչև բժնադրող Արդիշեներ, բժնադրող օպերատորներ, ռեժիսորի ասիստենտներ, միկրոֆոնի օպերատորներ... Հասկանում էր, որ հենց այս սկզբունքով է նա առաջնորդվել ողջ կյանքում: Եթե հենց սա՛ է այս ստեղծագործական առողջ մինուլութը, որտեղ ստեղծվել է նա Հեռուստաթատրոնի գանձարանի այն բոլոր մնայուն գործերը, որոնք դեռ էլի շատ սերունդների են դաստիարակելու:

Այս ամբողջ ընթացքը, Հերբերտ Գասպարյանի հետ ամեն հանդիպուն ու գրու-

ցը ինձ համար նման էր երկրորդ համալսարանում սովորելուն, որովհետև բեմադրող ռեժիսորի հետ ամեն մի զորույց-քննարկում դասախոսություն էր, արվեստի զարդարների մի նոր բացահատում... Ծնվեց այս գիրքը, որով փորձեցի գտել արվեստագետի դիմանկարը և բացահայտել այն զաղանիքը, թե ինչու են Հերբերտ Գասպարյանի բոլոր ժամանակներին այդքան սիրելի իրենց Ուսուցչին... Որովհետև նա գնահատում է իր գործընկերների մեծությունը, ճանապարհ հարթում նոր սերոնի համար... Եվ սա ճշմարտություն է:

Հեռուստաթատրոնի չպահպանված գանձերի, այդ թվում՝ Հերբերտ Գասպարյանի հեռուստաներկայացումների պատմություններն ամբողջացնելու գործում վիրխարի է անվանի բատերագետ Վարսիկ Գրիգորյանի դիմունի դերը, ով իր ամբողջ կյանքը նվիրել է հայ մշակույթին, հայ բատորունի գանձերը սերունդների համար պեղելու և պահապանելու գործին: Վարսիկ Գրիգորյանի հետադարձ հայացքը շնորհիվ է, որ մենք պատկերացում ենք կազմում, թե ինչպիսի գործեր են եղել Հերբերտ Գասպարյանի չպահպանված հեռուստաներկայացումները... Եվ ամեն հեռուստաներկայացման մասին խոսելու բացահորեն գտել է մի յուրիհնակ կտավ:

→Էջ 8

ՏՈՆ ԲՈԼՈՐ ՄՐԱԲԵՐԻ

Իբեր Սուրբ Հոգու կողմանից կարգված են որպես կայստոնյաներ՝ սպասավորներ, տեսուչներ, բարեխոսներ քրիստոնության և հավատացյալների միջև:

Հարականագիրները սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի մասին ասում են. «Թորգոնի որդիներին Հոգու և անապական պարզմները բաշխություն է տալիս», իսկ Հորիսինյանց կրյուների մասին՝ «Բաշխություն են հոգու և նարմնի բժշկություն և երկնավոր պարզմների իրենց սիրողություն»: Մարտիրոսների մասին ասում են. «Սուրբ Հոգուց իշխանություն ունեն մեզ առաջնորդելու Վերին Երևանադեմ»:

Առաջնի դասի սրբերի անունները հիշատակված են «Հայության կայստոն» (Ա Կորնթ. Ճ. 40):

Հայութը, սուրբ հայութը, եկեղեցու հայութը ասելիս սովորաբար հասկանում ենք այն ուղղափառ արդի հայ մշակույթի պատմության էջերում: Եթե երբէւ արդի ունենաք պեղելու և պահապանելու գործին: Այս չորս հայութը պաշտպանվեցին 1298 թվականին: Հետո նրանց ավելա-

տին եկեղեցու հայութը են՝ սուրբ Օգոստինոսը, սուրբ Ամբրոսիոսը, Հերոնիմոսը և սուրբ Գրիգոր Մեծը: Այս չորս հայութը պաշտպանում է նաև առնչվում, թե ինչու եկեղեցուն չեն առնչվում արդի հայութը արդի հայ մշակույթի պատմության էջերում: Եթե երբէւ արդի ունենաք պեղելու և պահապանելու գործին: Սակայն յուրաքանչյուր ազգային եկեղեցի ունի իր հայութը, որոնք դրեն եկեղեցիների կողմից: Սակայն յուրաքանչյուր ազգային եկեղեցի ունի իր հայութը, որոնք դրեն եկեղեցիների ավանդության և վարդապետության մեջ ընդունում են արևելյան և արևմտյան եկեղեցիների կողմից: Սակայն յուրաքանչյուր ազգային եկեղեցի ունի իր հայութը, որոնք դրեն եկեղեցիների ավանդության և վարդապետության մեջ ընդունում են արևելյան և արևմտյան եկեղեցիների կողմից:

ցան Լևոն Մեծը, Թովմաս Աքենացին...

«Հայության կայստոն» կամ «հայության կայստոն» է կոչվում այն ուսումնասիրությունը, որն զբաղվում է սուրբ հայութի մատենագրական գործերով: Հայ եկեղեցու հայության պահպանությունից կատարած աշխատավոր կատարական է աշխատավոր կատարական գործությունը:

Եթեն են հանդիսանում: Նրանց ապրանքավաճառ քրիստոնության մեջ երես երես է երկրի վրա, այդպես էլ վարդապետները լուսատուներ են եկեղեցու հաստատությունում: Ինչպես անթիվ են երկնքի աստղերը, այդպես անթիվ են վարդապետների դասերը:

Վարդապետները կենաց խոսքի քարոզիչներն են և մեզ իր պա

